

CÔNG THƯƠNG

TẠP CHÍ - CƠ QUAN THÔNG TIN LÝ LUẬN CỦA BỘ CÔNG THƯƠNG ISSN: 0866-7756

VIET NAM TRADE AND INDUSTRY REVIEW

CÁC KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU KHOA HỌC VÀ ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ

SỐ 12 - THÁNG 5/2023

8 934602 001078

Website: <http://tapchicongthuong.vn>

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

GS.TS. Trần Thọ Đạt

GS.TS. Trần Văn Địch

GS.TS. Nguyễn Bách Khoa

GS.TSKH. Đỗ Ngọc Khuê

GS.TSKH. Bành Tiến Long

GS.TSKH. Nguyễn Xuân Quỳnh

GS.TS. Đinh Văn Sơn

GS.TSKH. Trần Văn Sung

GS.TS. Lê Văn Tán

GS. TS. Phạm Minh Tuấn

GS.TSKH. Đào Trí Úc

GS.TSKH. Đặng Ứng Vận

GS.TS. Võ Khánh Vinh

TỔNG BIÊN TẬP

ThS. Đặng Thị Ngọc Thu

ĐT: 0968939668

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP

Ngô Thị Diệu Thúy

ĐT: 024.22218228 - 0903223096

Phạm Thị Lệ Nhung

ĐT: 0912093191

TÒA SOẠN

Tầng 8, số 655 Phạm Văn Đồng,
Bắc Từ Liêm, Hà Nội.

Ban Trị sự - ĐT: 024.22218238

Ban Thư ký - Xuất bản

ĐT: 024.62694445

Ban Truyền thông - ĐT: 024.22218239

Ban Chuyên đề - ĐT: 024.22218229

Ban Phóng viên - ĐT: 024.22218228

Trung tâm Thông tin Đa phương tiện

ĐT: 024.22218236

Email: tapchicongthuong.moit@gmail.com

VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM

Số 12 Nguyễn Thị Minh Khai, P. Đa Kao,
Q. 1, TP. Hồ Chí Minh

ĐT: (028) 38213488

Fax: (028) 38213478

Giấy phép hoạt động báo chí số:

60/GP-BTTTT

Cấp ngày 05/3/2013

Trình bày: Tại Tòa soạn

In tại Công ty CP Đầu tư và

Hợp tác quốc tế

Giá 250.000 đồng

Website: www.tapchicongthuong.vn

MỤC LỤC

CONTENTS

ISSN: 0866-7756 số 12 - Tháng 5/2023

LUẬT

NGÔ TUYẾT MAI

Quy trình ban hành văn bản quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành văn bản quy phạm pháp luật ở Việt Nam hiện nay
The process of promulgating regulatory documents and implementation guidance documents under Vietnam's current regulations 9

NGUYỄN NGỌC NHÃ CAN - VŨ KIỀU NHƯ NGỌC - NGUYỄN THỊ THANH HẰNG - TRẦN MINH NHẬT - NGUYỄN LÊ HẠNH SAN

Nhận diện địa vị pháp lý các bên trong hoạt động đặt xe qua ứng dụng công nghệ
Identifying the legal status of parties in the tech-based transportation via ride-hailing apps 14

LÊ THỊ HỒNG HẠNH

Đánh giá tác động về giới của chính sách trong xây dựng luật - Một số vấn đề bàn luận
Some issues about the policy's gender impact assessment 21

BÙI KIM DUNG - NGUYỄN THỊ LAN ANH - NGUYỄN CAO SONG HƯƠNG

Một số vấn đề nhằm hoàn thiện quy định pháp luật cho thị trường bất động sản du lịch
Some solutions to improve regulations on tourism real estate market.....26

PHÍ MẠNH CƯỜNG

Pháp luật về giải quyết tranh chấp trong thương mại điện tử
Vietnam's regulations on e-commerce dispute settlement.....32

TRẦN TƯỜNG THỤY

Nhiệm vụ, quyền hạn của các chủ thể thanh tra liên quan đến xử lý văn bản khiếm khuyết trong hoạt động thanh tra và kiến nghị hoàn thiện pháp luật
Tasks and powers of inspection agencies over handling defective legal documents during inspection activities and some recommendations.....36

NGUYỄN THỊ TRIỂN

Một số giải pháp hoàn thiện hệ thống pháp luật thuế Việt Nam trong tình hình mới
Some solutions to improve Vietnam's tax laws and regulations in the new development period 42

DƯƠNG ĐỨC CHÍNH

Một số ý kiến nhằm hoàn thiện Luật Kế toán (hiện hành) (sửa đổi, bổ sung năm 2019)
Some recommendations to improve the Law on Accounting (amended and supplemented in 2019).....47

NGUYỄN KHẮC CHINH

Quyền tác giả, quyền liên quan theo Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương
Requirements for copyright and related rights under the Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership 52

HOÀNG QUỐC HỒNG

Kiểm soát đối với hoạt động hành chính nhà nước
The control of state administrative activities in Vietnam 59

QUAN GIA BÌNH

Đánh giá những điểm mới của Bộ luật Lao động năm 2019 về căn cứ và thủ tục chấm dứt hợp đồng lao động từ phía người sử dụng lao động

Assessing the 2019 Labour Code's new regulations on the grounds and methods for the termination of employment contracts by employers.....64

NGUYỄN THỊ THU TRANG

Bàn về "liêm chính tư pháp"

Discussion about "judicial integrity" 70

NGUYỄN THỊ HẠNH

Cơ chế giải quyết tranh chấp đầu tư quốc tế đáp ứng yêu cầu thực thi các Hiệp định thương mại, đầu tư giữa Việt Nam và Liên minh Châu Âu

A dispute settlement mechanism meeting requirements of the EVFTA and the EVIPA 76

KINH TẾ

NGUYỄN THỊ HƯƠNG

Tác động của giảm giá dầu đến nền kinh tế Việt Nam

The impact of lower oil prices on Vietnam's economy.....81

ĐOÀN LIÊNG ĐIỂM - HUỠNH QUỐC TUẤN - PHÙNG VŨ BẢO NGỌC

Ảnh hưởng của hình ảnh điểm đến, sự hài lòng tới lòng trung thành của du khách nội địa đối với điểm đến du lịch Đồng Tháp

Impacts of the destination image and tourist satisfaction on the loyalty of domestic tourists towards Dong Thap province 86

BÙI THỊ HOÀNG LAN

Đẩy mạnh hoạt động xuất khẩu hàng hóa trên địa bàn TP. Hà Nội

Promoting goods exports of enterprises in Hanoi city 93

LÊ ANH TUẤN - NGUYỄN NGỌC THÍA

Phát triển logistics bền vững vùng kinh tế trọng điểm miền Trung

Developing a sustainable logistics system for the Central Key Economic Region in Vietnam.....98

ĐÀO MỘNG ANH

Cơ hội và thách thức của ngành Nông nghiệp trong bối cảnh dịch Covid-19

Opportunities and challenges facing the agriculture sector during the COVID-19 pandemic.....104

PHẠM NGỌC TUẤN

Triển vọng trong việc chuyển đổi du lịch mỏ và du lịch di sản thời kỳ hậu khai thác khoáng sản ở Việt Nam

The prospect of developing mining tourism activities in Vietnam.....108

LÊ ĐĂNG GIÁP

Giải pháp đưa thị trường bất động sản phát triển ổn định

Solutions for the sustainable development of Vietnam's real estate market.....113

HỒ NGỌC NINH - TRƯƠNG THỊ CẨM ANH - NGUYỄN TẤT THẮNG - LẠI PHƯƠNG THẢO -

BÙI THỊ HẢI YẾN - ĐỖ THỊ THỦY

Phát triển du lịch sinh thái bền vững: Tổng quan kinh nghiệm của một số nước châu Á và hàm ý với Việt Nam

Sustainable ecotourism development: Experiences of some Asian countries and implications for Vietnam.....118

NGUYỄN THỊ THƯƠNG

Nghiên cứu hoạt động của quỹ đầu tư trong các doanh nghiệp tại Việt Nam

A study on Vietnamese enterprises's investment fund operations 124

VŨ HỒNG HẢI

Nâng cao hiệu quả công tác đấu thầu dự án đầu tư tại Tổng công ty Điện lực miền Bắc

Improving the Northern Power Corporation's bidding process for power construction investment projects..... 129

BÙI THỊ HUỆ

Chuyển đổi số trong doanh nghiệp nhỏ và vừa và tác động của chính sách Chính phủ tại Việt Nam
Digital transformation in Vietnamese small and medium-sized enterprises and impacts of policies 134

TRẦN HỒNG NGUYÊN

Sử dụng quy tắc thời gian dự trữ nhỏ nhất của từng công việc để điều hòa nguồn lực thực hiện dự án đầu tư
Using the rule on smallest slack time for each activity to appropriately allocate resources
in an investment project 139

NGUYỄN ĐỨC TRỌNG

Những kết quả và thách thức trong triển khai chủ trương, chính sách phát triển kinh tế tuần hoàn ở Việt Nam
Achieved results and challenges to the implementation of guidelines and policies on circular economy
development in Vietnam 144

TRẦN THỊ HOA LÝ

Động lực phát triển Tây Nguyên: Giải pháp liên kết vùng
Regional linkage development solutions - The Central Highlands' growth engine 150

VÕ HỮU PHƯỚC

Thách thức thu hút FDI trong bối cảnh mới hiện nay
Challenges facing Vietnam in attracting FDI in the new normal 155

LÊ ĐÌNH QUYẾT

Hoạt động đầu tư quốc tế của Công ty Đa quốc gia - Những vấn đề lý luận và thực tiễn
International investment activities of multinational companies - Theoretical and practical issues 159

ĐẶNG QUỐC CHƯƠNG

Quy định của Việt Nam về kiểm soát tập trung kinh tế và tập trung kinh tế thực hiện ngoài lãnh thổ
Vietnam's current regulations on controlling economic concentration and economic concentration deals done outside
the territory of Vietnam 164

NGUYỄN BẢO YẾN

Ảnh hưởng của hạ tầng công nghệ thông tin truyền thông đến tăng trưởng kinh tế Việt Nam
A study on the impact of the information and communication technology infrastructure
on Vietnam's economic growth 170

PHẠM ÁNH TUYẾT - NGUYỄN THỊ NHƯ HẰNG

Truyền thông chủ động dựa vào người học góp phần nâng cao hiệu quả tuyển sinh các ngành kinh tế
tại Trường Đại học Đồng Tháp
Proactive communication based on learners to improve the enrollment of economic majors at Dong Thap University 177

TRẦN LỆ THỊ BÍCH HỒNG - NGUYỄN THỊ BÍCH NGỌC - LƯU THỊ THÙY LINH - ĐÀM VĂN PHÚ

Đánh giá các hoạt động sinh kế của đồng bào dân tộc thiểu số huyện Hà Quảng, tỉnh Cao Bằng
Assessing livelihood activities of ethnic minority communities in Ha Quang district, Cao Bang province..... 182

QUẢN TRỊ - QUẢN LÝ

ĐỖ THU HƯƠNG - TRƯƠNG ĐỨC THAO - NGUYỄN HỮU QUÂN - VƯƠNG NGỌC LINH -

ĐÌNH THỊ PHƯƠNG - LÊ HỒNG HẢI

Mô hình nghiên cứu ý định khởi nghiệp của sinh viên đại học dựa trên nền tảng thương mại điện tử
A study on the intention of university students to start a business on e-commerce platforms..... 188

LUYỆN PHƯƠNG NAM

Thực trạng chất lượng hoạt động của công đoàn cơ sở trong doanh nghiệp tại các khu công nghiệp tỉnh Hưng Yên
The quality of grassroots trade unions in enterprises in Hung Yen province's industrial parks 194

ĐOÀN XUÂN HẬU

Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo ở Việt Nam: Thực trạng và một số khuyến nghị

The startup ecosystem for innovation startups in Vietnam: Current situation and some recommendations	200
LÊ NGỌC ANH VŨ - CÁI VĨNH CHI MAI - HUỖNH NGUYỄN QUỲNH NHƯ	
Các yếu tố tác động đến ý định khởi nghiệp của sinh viên khối ngành kinh tế, Đại học Huế	
Factors affecting the intention to startup of Hue University's economic students	206
NGUYỄN THỊ NGỌC PHƯƠNG - VÕ HÙNG DŨNG	
Trách nhiệm xã hội đối với người lao động tại các doanh nghiệp thủy sản Đồng bằng sông Cửu Long	
Corporate social responsibilities for employees at seafood companies located in the Mekong Delta.....	212
NGUYỄN MINH THỊ	
Quản lý nhà nước của Ủy ban nhân dân huyện Hàm Thuận Nam về du lịch và những định hướng hoàn thiện	
The state management of the People's Committee of Ham Thuan Nam district over tourism and improvement directions.....	218
PHAN THỊ VÂN GIANG	
Hệ thống chỉ số tài chính phục vụ công tác quản trị và tự đánh giá chất lượng cơ sở giáo dục đại học công lập	
The financial index system for managing and self-assessing quality at higher education institutions	223
TRẦN THỊ NHINH	
Ảnh hưởng của cảm nhận về chất lượng dịch vụ, sự hài lòng và lòng trung thành đối với cảm nhận về hiệu suất công việc: Cảm nhận của sinh viên đã tốt nghiệp đại học tại Thành phố Hồ Chí Minh	
A study on the impacts of service quality, satisfaction, and loyalty on job performance: Perceptions of university graduates in Ho Chi Minh City	228
NGUYỄN THỊ THANH HUỆ	
Một số giải pháp hoàn thiện môi trường kiểm soát tại các doanh nghiệp sản xuất giày tại Việt Nam	
Solutions for Vietnamese shoe manufacturing enterprises improve their controlled environment	234
PEDAPHONE SAYAKHOT - NGUYEN THUY LINH	
Revisiting job satisfaction: Literature review and model development for Laos's telecommunication companies	
Đánh giá lại sự thỏa mãn công việc của nhân viên: Tổng quan lý thuyết và mô hình nghiên cứu sự hài lòng trong công việc của nhân viên tại các công ty viễn thông ở Lào	239
DO THI HIEP	
Feedback approach to design regulatory policies for sustainable solar and wind power development	
Tiếp cận phản hồi trong thiết kế chính sách cho phát triển điện mặt trời và điện gió bền vững	252
LÊ MẠNH HÙNG - ĐỖ ANH ĐỨC - HÀ DIỆU LINH - LÊ THÙY DƯƠNG	
Đo lường hiệu suất công việc (KPI): Công cụ hiện đại đánh giá công chức trong thực thi công vụ tại Ủy ban Dân tộc	
The Key Performance Indicator – A modern tool for measuring the public service performance of civil servants at the Committee for Ethnic Minority Affairs.....	260
TRƯƠNG HUY HOÀNG - NGÔ ÁNH TUYẾT	
Nghiên cứu phương pháp xây dựng kế hoạch tăng trưởng xanh cho địa phương	
A study on methods to develop green growth plans for localities	267
NGUYỄN ĐỨC THẮNG	
Nâng cao hài lòng công việc để đảm bảo an toàn sản xuất tại các doanh nghiệp khai thác than Việt Nam	
Improving the job satisfaction of miners to enhance production safety in Vietnamese coal mining enterprises	272
NGUYỄN THỊ THANH TRÀ	
Quản trị chuỗi cung ứng trước dự báo suy thoái kinh tế năm 2023	
Supply chain management when a recession may be coming in 2023	278
LƯƠNG THỊ MINH HƯƠNG	
Ý định sử dụng ứng dụng khám chữa bệnh từ xa - Nghiên cứu trường hợp ứng dụng DR.OH tại Thành phố Hồ Chí Minh	
A study on the intention of customers to use tele-medicine and healthcare service apps: Case study of Dr.OH app in Ho Chi Minh City	283

TRẦN QUỐC DINH

Nâng cao sự hài lòng trong công việc của cán bộ công chức Ban Quản lý dự án tại các tỉnh Đồng bằng sông Cửu Long
Improving the job satisfaction of officials and civil servants at project management units
in Mekong Delta provinces 290

NGUYỄN THỊ NHƯ VÂN

Phát triển điện mặt trời mái nhà tại Úc và bài học tham khảo cho miền Bắc Việt Nam
Australia's experience in rooftop solar power development and lessons learnt for Northern Vietnam..... 297

NGUYỄN PHAN THU HẰNG - TRẦN PHƯỚC HIỂU

Giải quyết việc làm cho nông dân trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp nông thôn ở huyện Tịnh Biên, tỉnh An Giang
Resolving the employment issue facing farmers in the process of industrialization and modernization
in the agriculture sector of Tinh Bien district, An Giang province..... 302

NGUYỄN THỊ MỸ ÂN

Đổi mới phương pháp giảng dạy môn kế toán quản trị trong các trường đại học ở Việt Nam
Innovating management accounting teaching methods of Vietnam's higher education institutions..... 308

HỒ THỊ MỸ LAM

Mối quan hệ giữa sở hữu tàu cá với tình trạng nghèo của ngư dân tại huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên
The relationship between fishing boat ownership and poverty of fishermen in Tuy An district, Phu Yen province..... 312

NGUYỄN ĐẠT MINH - VŨ TUYẾT CHI - TRƯƠNG HUY HOÀNG

Mô hình quản trị sản xuất tinh gọn (LEAN) cho các doanh nghiệp sản xuất và chế biến gỗ
Lean manufacturing model for Vietnamese wood processing and manufacturing enterprises 317

NGUYỄN THỊ LÊ - VŨ TUYẾT CHI

Khảo sát tình hình triển khai thực hiện Quyết định số 68/2011/QĐ-TTg về việc ban hành danh mục phương tiện, thiết bị tiết kiệm năng lượng được trang bị, mua sắm đối với cơ quan, đơn vị sử dụng ngân sách nhà nước
An assessment of the implementation of Decision No. 68/2011/QĐ-TTg dated December 12, 2011,
of the Prime Minister, promulgating the list of energy-saving devices that may be purchased by the agencies
funded by state budget..... 323

NGUYỄN THÙY DUNG

Bảo vệ quyền và lợi ích nhà đầu tư cá nhân khi tham gia vào thị trường chứng khoán
Protecting the rights and interests of individual investors in the stock market 330

PHAN ANH - LÊ THỊ HƯƠNG TRÀ

Kinh nghiệm quốc tế về thực hiện trách nhiệm xã hội doanh nghiệp và hàm ý với Việt Nam
International experiences on the corporate social responsibility fulfillment and lessons learnt for Vietnam..... 334

HÀ THỊ THU LAN

Một số giải pháp chuyển đổi số hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp du lịch tại thành phố Nha Trang (tỉnh Khánh Hòa)
Some solutions to facilitate the digital transformation of tourism businesses
in Nha Trang city (Khanh Hoa province) 340

KINH DOANH

NGUYỄN HUỲNH PHƯỚC

Giải pháp phát triển sản xuất kinh doanh các doanh nghiệp chế biến lúa gạo thành phố Cần Thơ đến năm 2030
Solution for the development of rice processing enterprises in Can Tho city by 2030 347

NGUYỄN VĂN HÀ - PHẠM THỊ DUNG

Phát triển văn hóa doanh nghiệp tại Ngân hàng TMCP Bưu điện Liên Việt
Developing the corporate culture of Lien Viet Post Joint Stock Commercial Bank 356

NGÔ QUẾ LÂN

Tác động của sự thay đổi nền tảng công nghệ đến xu thế phân chia lại thị trường ô tô trên thế giới

Impacts of technology transformation on the redistribution of the global automotive market	360
VŨ THỊ THÚY HẰNG - PHẠM PHƯƠNG CHÂU - TRẦN THỊ DIỄM QUỲNH - TRẦN LÊ NGÂN - LÝ TRÚC QUỲNH	
Thương mại điện tử xuyên biên giới: Nhận diện và một số hàm ý phát triển tại Hà Nội	
Cross-border e-commerce: Identification and some development implications for Hanoi	367
NGUYỄN XUÂN MINH - MAI XUÂN TUẤN KIỆT - NGUYỄN MỸ HỒNG THI	
Các yếu tố ảnh hưởng đến sự trung thành đối với sản phẩm điện thoại thông minh thương hiệu Apple của người tiêu dùng thế hệ Z tại TP. Hồ Chí Minh	
Factors affecting the brand loyalty of Generation Z consumers in Ho Chi minh City to Apple's iPhone	374
TRƯƠNG DINH TRANG - DINH TRAN NGOC HUY	
Analysis of consumer perspective for the breakthrough innovation of market-oriented products	
Phân tích quan điểm của người tiêu dùng đối với sự đổi mới đột phá của các sản phẩm định hướng thị trường	381

TÀI CHÍNH - NGÂN HÀNG - BẢO HIỂM

BÙI HỒNG TRANG

Khung đánh giá năng lực số của nguồn nhân lực ngân hàng trong quá trình chuyển đổi số: Kinh nghiệm quốc tế và hàm ý cho Việt Nam

The competence frameworks for digital skills of human resources in the banking sector during the digital transformation: International experience and lessons learnt for Vietnam .....

LE PHUONG LAN - TRAN THI THANH HOAI - VU NHAT ANH - PHAM THI MINH NGUYET - VU DIEU LINH - LE TRAN PHUONG NHI

A study on the impact of derivatives trading activity on the underlying asset returns in Vietnamese stock market

Tác động của hoạt động giao dịch chứng khoán phái sinh đến tỷ suất sinh lợi của tài sản cơ sở trên thị trường chứng khoán Việt Nam .....

LÊ LONG HẬU - LÊ TẤN NGHIÊM - NGUYỄN HOÀNG THANH TRÚC - PHẠM XUÂN QUỲNH

Giải pháp phát triển các sản phẩm tín dụng tiêu dùng của các công ty tài chính ở khu vực đồng bằng sông Cửu Long
Solutions for financial services companies operating in the Mekong Delta to develop their consumer credit products.....

NGUYỄN THỊ BÍCH THUẬN

Nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng đến cấu trúc vốn của các công ty trong ngành Thủy sản niêm yết trên thị trường chứng khoán Việt Nam

A study on the factors affecting the capital structure of seafood companies listed on Vietnamese stock market.....

NGUYỄN TRUNG TRỰC

Tác động cấu trúc vốn đến tỷ suất lợi nhuận ROE

The relationship between the capital structure and the ROE ratio.....

BÙI THỊ KIM HẠNH - TRẦN HUY HOÀNG - HUỲNH QUANG LINH

Các yếu tố ảnh hưởng đến chấp nhận rủi ro của các ngân hàng thương mại Việt Nam

Factors affecting the risk-taking behavior of Vietnamese commercial banks .....

ĐẶNG THỊ PHƯƠNG THẢO

Tác động của rủi ro và hiệu quả hoạt động đến hệ số an toàn vốn của Ngân hàng thương mại Việt Nam

The impact of risk and operational efficiency on the capital adequacy of Vietnamese commercial banks .....

KẾ TOÁN - KIỂM TOÁN

NGỌ TUYẾT TRINH

Thực trạng kế toán môi trường trong doanh nghiệp tại Việt Nam

The current environmental accounting at Vietnamese enterprises .....

NGUYỄN THỊ HỒNG VÂN

Áp dụng IFRS 08 - Báo cáo bộ phận hoạt động: Kinh nghiệm tại một số tập đoàn dầu khí trên thế giới và bài học cho Việt Nam

Implementing IFRS 8 Operating segments: Experiences of some global leading large oil and gas corporations and lessons learnt for Vietnam.....

PHÁP LUẬT VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP TRONG THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ

● PHÍ MẠNH CƯỜNG

TÓM TẮT:

Thương mại điện tử là sự phát triển tất yếu của thương mại truyền thống trong bối cảnh hiện nay. Mặc dù, có những đặc trưng khác biệt nhưng thương mại điện tử và thương mại truyền thống đều có bản chất là hoạt động thương mại. Chính vì vậy, giải quyết các tranh chấp trong thương mại điện tử cũng được thực hiện thông qua các phương thức giải quyết được quy định trong Luật Thương mại năm 2005. Tuy nhiên, do các đặc trưng của thương mại điện tử so với thương mại truyền thống mà quá trình giải quyết tranh chấp trong thương mại điện tử gặp phải một hạn chế như: giải quyết tranh chấp trực tuyến, vấn đề chứng cứ, tranh chấp tên miền... Do đó, việc hoàn thiện các quy định của pháp luật về thương mại điện tử nói chung và về giải quyết tranh chấp trong thương mại điện tử nói riêng sẽ góp phần thúc đẩy sự phát triển bền vững thương mại điện tử ở Việt Nam.

Từ khóa: pháp luật, tranh chấp, giải quyết tranh chấp, thương mại điện tử

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ 4 và xu hướng chuyển đổi số ở Việt Nam cũng như trên thế giới, thương mại điện tử hiện nay không chỉ là xu hướng mà còn là sự phát triển tất yếu của thương mại truyền thống. Mặc dù thương mại điện tử được phát triển trên cơ sở và có bản chất của thương mại truyền thống nhưng nếu so thương mại điện tử với thương mại truyền thống thì thương mại điện tử vẫn có những đặc trưng nhất định. Chính những đặc trưng của thương mại điện tử đã làm cho việc giải quyết các tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại điện tử trở nên phức tạp và có sự khác biệt nhất định so với việc giải quyết các tranh chấp phát sinh trong thương mại truyền thống. Do đó, để đạt được mục tiêu doanh số thương mại điện tử B2C (tính cho cả hàng hóa và dịch vụ tiêu dùng trực tuyến) tăng 25%/năm; đạt 35 tỷ USD, chiếm 10% so với tổng mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ tiêu dùng cả nước vào năm 2025 như trong Kế hoạch tổng thể phát triển thương mại điện tử quốc gia giai đoạn 2021 - 2025 mà Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt thì việc hoàn thiện pháp luật về

thương mại điện tử nói chung và pháp luật về giải quyết tranh chấp trong thương mại điện tử nói riêng là việc làm cần thiết trong giai đoạn hiện nay.

2. Thực trạng giải quyết tranh chấp

2.1. Các phương thức giải quyết tranh chấp

Thương mại điện tử có bản chất là hoạt động thương mại nên việc giải quyết các tranh chấp trong thương mại điện tử cũng có thể được thực hiện theo các phương thức được quy định tại Điều 317 Luật Thương mại năm 2005. Theo đó, việc giải quyết các tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại điện tử có thể được thực hiện thông qua các phương thức:

- Thương lượng: Thương lượng là phương thức giải quyết tranh chấp do hai bên thỏa thuận với nhau. Theo phương thức này, các bên tranh chấp cùng nhau bàn bạc và thống nhất giải quyết tranh chấp giữa các bên mà không có sự xuất hiện của bên thứ ba.

- Hòa giải: Hòa giải là phương thức giải quyết tranh chấp thỏa thuận với nhau. Theo phương thức này, một cơ quan, tổ chức hoặc cá nhân được các

bên thỏa thuận lựa chọn làm trung gian hòa giải. Bên trung gian hòa giải sẽ hỗ trợ các bên giải quyết các tranh chấp.

- Trọng tài thương mại: Trọng tài thương mại là phương thức giải quyết các tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại do các bên tranh chấp thỏa thuận với nhau và được thực hiện theo quy định của Luật Trọng tài thương mại năm 2010. Theo phương thức này, hội đồng trọng tài do các bên thành lập sẽ đứng ra giải quyết tranh chấp của các bên.

- Tòa án: Tòa án là phương thức giải quyết các tranh chấp trọng hoạt động kinh doanh, thương mại theo quy định của Bộ luật Tố tụng dân sự năm 2015. Theo phương thức này, hội đồng xét xử sẽ đứng ra giải quyết tranh chấp của các bên.

2.2. Một số hạn chế trong giải quyết tranh chấp

Xét về bản chất pháp lý, có thể sử dụng các phương thức giải quyết tranh chấp được quy định trong Luật Thương mại 2005 để giải quyết các tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại điện tử. Tuy nhiên, do có các đặc trưng của thương mại điện tử khác với thương mại truyền thống mà quá trình giải quyết tranh chấp phát sinh trong thương mại điện tử hiện nay gặp phải một số hạn chế nhất định.

- *Thứ nhất*, hạn chế về việc giải quyết tranh chấp trực tuyến

Hiện nay, việc giải quyết tranh chấp trực tuyến trong thương mại điện tử đã dần trở nên phổ biến ở các nước. Ở Việt Nam, mới chỉ có phương thức tòa án là có các hướng dẫn để mở phiên tòa trực tuyến còn các phương thức khác như trọng tài thương mại, hòa giải thương mại thì hoàn toàn chưa có các quy định cụ thể về việc giải quyết tranh chấp trực tuyến. Điều này đã gây khó khăn cho các bên chủ thể muốn tiến hành giải quyết tranh chấp trong thương mại điện tử của mình theo hình thức trực tuyến, chẳng hạn như Khoản 8 Điều 3 Luật Trọng tài thương mại năm 2010 có quy định: *“Địa điểm giải quyết tranh chấp là nơi Hội đồng trọng tài tiến hành giải quyết tranh chấp theo sự thỏa thuận lựa chọn của các bên hoặc do Hội đồng trọng tài quyết định nếu các bên không có thỏa thuận. Nếu địa điểm giải quyết tranh chấp được tiến hành trên lãnh thổ Việt Nam thì phán quyết phải được*

coi là tuyên tại Việt Nam mà không phụ thuộc vào nơi Hội đồng trọng tài tiến hành phiên họp để ra phán quyết đó.” Như vậy, nếu tranh chấp trong thương mại điện tử được giải quyết theo phương thức trọng tài thương mại thông qua hình thức trực tiếp thì trong nhiều trường hợp không thể xác định được địa điểm giải quyết tranh chấp.

- *Thứ hai*, hạn chế về giải quyết tranh chấp tên miền.

Tên miền là địa chỉ Internet và được sử dụng một cách phổ biến để nhận diện và tìm các website trong môi trường internet. Đối với các doanh nghiệp thương mại điện tử, tên miền đã trở thành công cụ để nhận diện đặc biệt quan trọng đối với doanh nghiệp. Trong nhiều trường hợp, tên miền không chỉ đơn thuần là công cụ để nhận diện doanh nghiệp mà còn là tài sản có giá trị đến nhiều triệu USD của doanh nghiệp (ví dụ như: Medicare.com với giá: 4.800.000 USD, thời điểm bán: 5/2014; Clothes.com với giá: 4.900.000 USD, thời điểm bán: 2008; Toys.com với giá: 5.100.000 USD, thời điểm bán: 2009; Slots.com với giá: 5.500.000 USD, thời điểm bán: 2010; Diamond.com với giá: 7.500.000 USD, thời điểm bán: 2006; Fund.com với giá: 9.999.950 USD, thời điểm bán: 2008 (Hiệp hội Internet Việt Nam (2014)). Chính vì vậy, pháp luật cần có các quy định cụ thể để tránh có sự nhầm lẫn hoặc trùng lặp tên miền của các doanh nghiệp. Ngoài ra, pháp luật cần có các quy định để xử lý các tranh chấp liên quan đến hiện tượng “chiếm dụng tên miền” (cybersquatting) đang có xu hướng xảy ra ngày càng nhiều, đặc biệt là đối với các thương hiệu nổi tiếng, có giá trị lớn.

Đối với các doanh nghiệp thương mại điện tử, website của doanh nghiệp chính là bộ mặt của doanh nghiệp trên Internet. Website của doanh nghiệp không đơn thuần là nơi cung cấp các thông tin về doanh nghiệp, về hàng hóa, về dịch vụ mà còn có tác dụng tạo lập và củng cố niềm tin của khách hàng, của đối tác đối với doanh nghiệp thông qua tính chuyên nghiệp được thể hiện trên website của doanh nghiệp. Do đó, để tạo ra ấn tượng tốt đẹp của khách hàng, của đối tác, doanh nghiệp thương mại điện tử sẽ tích hợp hình ảnh, âm thanh, clip, cơ sở dữ liệu, phần mềm, công cụ tra cứu... vào website của doanh nghiệp mình. Chính vì vậy, pháp luật cần có các quy định cụ thể

về việc sử dụng các yếu tố như cơ sở dữ liệu, phần mềm, công cụ tra cứu... trên các website thương mại điện tử để có thể bảo vệ quyền lợi của chủ sở hữu nhưng đồng thời vẫn có thể thúc đẩy sự phát triển của thương mại điện tử. Bên cạnh đó, pháp luật cũng cần có quy định cụ thể đối với việc đặt các đường liên kết (hyperlinks) trên các website thương mại điện tử đặc biệt là các đường “liên kết sâu” (deep-linking) đến website khác.

- *Thứ ba*, hạn chế của pháp luật liên quan đến chứng cứ.

Theo quy định của pháp luật Việt Nam hiện nay, trong quá trình giải quyết tranh chấp, các bên chủ thể khi đưa ra yêu cầu hoặc bác bỏ yêu cầu của chủ thể khác đều phải cung cấp chứng cứ để chứng minh cho yêu cầu của mình là hợp pháp và có căn cứ. Như vậy, có thể thấy yếu tố chứng cứ có vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình giải quyết các tranh chấp trong hoạt động kinh doanh, thương mại nói chung và trong thương mại điện tử nói riêng. Mặc dù pháp luật Việt Nam có quy định thông điệp dữ liệu có giá trị làm chứng cứ nhưng giá trị chứng cứ của thông điệp dữ liệu lại phụ thuộc vào nhiều yếu tố khác nhau như: độ tin cậy của cách thức khởi tạo, lưu trữ hoặc truyền gửi thông điệp dữ liệu; cách thức bảo đảm và duy trì tính toàn vẹn của thông điệp dữ liệu; cách thức xác định người khởi tạo. Như vậy, cùng là thông điệp dữ liệu nhưng nêu khác nhau một trong các yếu tố như cách thức khởi tạo, lưu trữ, truyền gửi; bảo đảm và duy trì tính toàn vẹn của thông điệp dữ liệu; xác định người khởi tạo... thì giá trị chứng cứ cũng khác nhau. Trong khi đó, pháp luật của Việt Nam chưa có quy định cụ thể để xác định giá trị pháp lý của các thông điệp dữ liệu (được sử dụng làm chứng cứ) khác nhau cũng như giữa thông điệp dữ liệu và các chứng cứ truyền thống khác. Ngoài ra, pháp luật của Việt Nam cũng chưa có quy định cụ thể liên quan đến việc thu thập chứng cứ trong thương mại điện tử mặc dù chứng cứ trong thương mại điện tử có sự khác biệt với chứng cứ trong thương mại truyền thống.

3. Kết luận

Thương mại điện tử và thương mại truyền thống đều có bản chất là hoạt động thương mại. Do đó, pháp luật về giải quyết tranh chấp trong thương

mại điện tử cũng như thương mại truyền thống là đều nhằm bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của các chủ thể đồng thời bảo vệ trật tự quản lý nhà nước trong lĩnh vực thương mại. Chính vì vậy, các quy định của pháp luật về giải quyết tranh chấp trong thương mại truyền thống đều có thể áp dụng trong thương mại điện tử. Tuy nhiên, xuất phát từ các đặc trưng của thương mại điện tử so với thương mại truyền thống thì pháp luật về giải quyết tranh chấp trong thương mại điện tử ngoài các quy định giống với giải quyết tranh chấp trong thương mại truyền thống cần có các quy định cụ thể về các vấn đề sau:

- *Thứ nhất*, bổ sung hình thức trực tuyến cho phương thức Hòa giải thương mại và Trọng tài thương mại. Việc bổ sung hình thức này sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho các bên chủ thể linh hoạt trong việc giải quyết các tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại điện tử. Ngoài ra, hình thức này còn giúp các bên chủ thể tiết kiệm thời gian cũng như chi phí về tài chính.

- *Thứ hai*, bổ sung cơ chế giải quyết tranh chấp tên miền. Đối với các chủ thể thực hiện hoạt động thương mại điện tử thì tên miền không chỉ đơn thuần là nơi tiến hành các giao dịch mà còn là tài sản có giá trị. Bên cạnh đó, hệ thống tên miền cũng khá phức tạp (tên miền quốc tế, tên miền quốc gia, tên miền cấp 1, cấp 2, cấp 3...)

- *Thứ ba*, thu thập và xác định giá trị pháp lý của các chứng cứ. Trong quá trình giải quyết các tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại điện tử thì chứng cứ là căn cứ quan trọng để các tranh chấp được giải quyết một cách chính xác. Tuy nhiên, trong thương mại điện tử thì các chứng cứ thường được bảo mật (thông qua phần cứng, phần mềm) nên cần có các quy định về vấn đề giải mật (loại bỏ bảo mật) để tạo điều kiện cho các bên chủ thể cũng như cơ quan có thẩm quyền thu thập chứng cứ. Bên cạnh đó, trong thương mại điện tử cũng tồn tại hiện tượng mâu thuẫn giữa các chứng cứ (có thể là giữa các chứng cứ điện tử với nhau hoặc giữa chứng cứ điện tử và các chứng cứ truyền thống). Do đó, để tạo ra sự thống nhất trong việc giải quyết tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại điện tử thì cần có quy định cụ thể về vấn đề giá trị pháp lý một cách cụ thể ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Quốc hội (2005). Luật số 36/2005/QH11 ngày 14/6/2005 về Thương mại.
2. Quốc hội (2005). Luật số 51/2005/QH11 ngày 29/11/2005 về Giao dịch điện tử.
3. Quốc hội (2010). Luật số 54/2010/QH12 về Trọng tài thương mại.
4. Quốc hội (2015). Luật số 92/2015/QH13 về Tổ tụng dân sự.
5. Chính phủ (2017). Nghị định số 22/2017/NĐ-CP ngày 24/02/2017 về Hòa giải thương mại.
6. Chính phủ (2020). Quyết định số 645/QĐ-TTg ngày 15/5/2020 của Thủ tướng Chính phủ.
7. Tòa án Nhân dân tối cao, Viện Kiểm sát Nhân dân tối cao, cùng Bộ Công an, Bộ Quốc phòng, Bộ Tư pháp (2021). Thông tư liên tịch 05/2021/TTLT-TANDTC-VKSNDTC-BCA-BQP-BTP quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành tổ chức phiên tòa trực tuyến
8. Nguyễn Thành Minh Chánh (2021). Thúc đẩy giải quyết tranh chấp trực tuyến ngoài Tòa án trong thương mại điện tử tại Việt Nam. Truy cập tại: <https://tapchitoaan.vn/thuc-day-giai-quyet-tranh-chap-truc-tuyen-ngoai-toa-an-trong-thuong-mai-dien-tu-tai-viet-nam>
9. Bộ Tư pháp. Giải quyết tranh chấp thương mại điện tử bằng phương pháp trực tuyến. Truy cập tại: <http://tlpl.moj.gov.vn/Pages/chi-tiet-chuyen-de.aspx?ItemID=306&CategoryCD=CD#>
10. Hiệp hội Internet Việt Nam (2014). 34 tên miền đất giá nhất mọi thời đại. Truy cập tại: <https://via.org.vn/34-ten-mien-dat-gia-nhat-moi-thoi-dai>

Ngày nhận bài: 25/3/2023

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 15/4/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 11/5/2023

Thông tin tác giả:

TS. PHÍ MẠNH CƯỜNG

Trường Đại học Mỏ - Địa chất

**VIETNAM’S REGULATIONS
ON E-COMMERCE DISPUTE SETTLEMENT**

● **PH.D PHI MANH CUONG**

Hanoi University of Mining and Geology

ABSTRACT

E-commerce is the inevitable development of traditional commerce. Although e-commerce has different characteristics from traditional commerce, the nature of both e-commerce and traditional commerce are commercial activities. Therefore, the settlement of e-commerce disputes is done through the settlement methods specified in the 2005 Law on Commerce. However, due to the differences in characteristics, the settlement of e-commerce disputes is facing some limitations such as: online dispute resolution, evidence, domain name disputes, etc. Hence, it is necessary for Vietnam to improve regulations on e-commerce in general and e-commerce dispute settlement in particular, contributing to the sustainable development of Vietnam’s e-commerce.

Keywords: legal regulation, dispute, dispute settlement, e-commerce.